

Nyandobban C. H. K.

8500

31.248

10.

31.248

A. M. N. MUZEUM
HIRLAP OSZTÁLYA

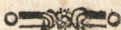
ERDÉLYI
MAGYAR
HÍR - VIVŐ

Nagy Szeben János havának 4-kén.

1790.

Hadi hírek.

Prágából irt Levelek szerént. a' Pruszsus Táborának az ereje Morva felé, vagyon mert Prága tájékából feles számu mint Gyalog, mint pedig Lovas Katonáságnak minden hadi készü- lettel sebes menéssel kellett a' Morvába lé- vő Királyi rész - seregünkhöz igyekezni. A- kár mely nagy készületek légyenek mind a' két felől.

felől-is még-is a' háború Prufzsiával még-nem mondatik bizonyosnak lenni. A' dolognak valóságát még mind a' titoknak fátyola fedezi, de úgy gondoljuk hogy két holnapra meg-fejtődik az egész mese.

A' Lengyel köz tárfaság parantsolt a' Hadi népnek, hogy ellenünk semmi ellenség lépéseket ne tégyen —.

A' Lüttikiek Püspöki Fejedelmek ellen való igazságokat tsak alig ha minden órán hideg vassal nem igyekeznek meg-mutatni, mert a' Németh Birodalomnak némely Fejedelneitől megyen ellenek a' Katonaság, ök-is pedig egész készülettel vannak az erő ellen, és az Austriai háztól el-szakadott Barbántziaiakkal szövetséget kötöttek.

Az Erdélyben lévő Szász Nemzetnek minden helységeiből bé-jöven ide Szebenbe a' Tifztek, és a' választottak, a' múlt Pünkösdi Havának 25-dikén Nemzeti tanátskozást kezdetek tartani a' Nemzetet közönségesen illető dolgokról.

A' Magyar Nemes Testörző-segreghez Erdélyből már négyen mentek-fel, úgy mint a' Magyarok részéről, *Kabos*, *Harsányi*, és *Boér Urak*, a' Magyar Nemességgel bíró Szászok részéről pedig *Heindendorf Ur*, Koronatio után még többen-is fel-fognak menni,

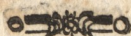
Az Erdélyi Ország Tábla (Tabula Provincialis) Pünkösdi Havának első napján el-töröltetvén az ennél a' hivatalnál lévő Laistrom szerző (Registrator) *Fábján Dániel* Ur, Erdély Ország All-számvevőjének (Vice Exactornak) tétettetett, *Cserei Elek* Ur pedig az Igazgató Tanács All-Laistrom szerzőjének maradt továbbra-is, és Titoknoki (Secretariusi) hivatalt fog-vinni.

A' mint hitelesen értettük, a' Magyar Ország rendének, tanácskozásá Szent János-havának első Napján el-kezdődött.

(Végezése a' Magyar Nyelvről való tzikelynek)

Az élesen, és mélyen látó hazafiaknál kérdésbe sem jöhető dolog az, hogy a' Nemzet pallérozásának fundamentomát a' gyenge Ifiúságnál kell leg-elsőbször-is meg-vetni. Ennek meg-nyerésére szükséges az Ifiaknak mindjárt első esztendejekbe oly Könyveket érteni, a' melyekből, kezdje érezni, és kedvelleni mind azt valami szép, Nemes, erköltsős, rendes, és tökéletes, és valami az Ifiúságot idein korán a' jó iz-ézésre (gustusra) réá szoktatja. Az Ifiak pedig még első esztendejekbe az ilyen Könyveket nem érthetik, ha tsak azok Anyanyelvünkön nintsenek irva. Ellenben pedig, ha lesznek Magyar nyelvünkön eme könnyü értelmű szép etköltsi mesék, versek, külömbféle hasznoson gyönyörködtető költemények, Vig,

és

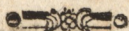

szomorú játékok, Haza, és külső Országok ritkaságainak, nevezetesebb dolgainak jedzései lesz a' Magyar Ifjuságnak, még minek előtte a' Déák nyelvet hat hét esztendőre ki-tanúlhatná - is a' honnét ne tsak elmei nyilást, és világosodást kapjon, hanem egyszer smind szíve - is minden Nemes és erköltsős érzékenységekre indulatokra gerjesztődjék, a' honnét idein-korán meg kapja azt a' finum érzést, a' mely által akármibe - is az ékezt a' rúttól, a' tsinost a' gorombától a' tökéleletest a' tsekélytől, a' Nemest az alatsontól meg-tudja különböztetni.

Az efféle Anya nyelvünkön irandó könyvek által az Ifjuság idein korán meg-izeli, és kedvelli a' Könyvek olvasását. A' melly olvasás meg-izelése, ha egyszer egy Nemzetbe meg-gyökerefedik, semmi kétség azután annak meg-világosodásáról nem lehet.

Ha a' Magyar nyelv az ötet illető, méltóságba fog helyheztenni, majd fordítani fogják tudos Hazánkfiak a' Görög, és Diák írókat Magyar nyelvre, a' mellyekből a' Magyarok tsupán tsak Anya nyelvek segedelmével minden ékelségeivel, és mesterségeivel a' Görög, és Diák Íróknak könnyen meg-ismérkednek, és mind azokat által hozzák a' Magyar nyelvbe-is, valamint ezt előttünk más pallérozott Nemzetek tselekedték. Eddig pedig, a' kik a' Magyarok közzül a' Görög, és Diák Íróknak szépségeit által akarták érteni, tsak nem egészen
 ezek-

zekre, a' nyelvekre kellett idejeket fel-szentel-
 ni, és még-is mely kevesen juthattak arra, a'
 mire ezen Iróknak Anya nyelvünkre való for-
 ditások által, minden elmésebb hazafinak rö-
 vid, és éppen könnyü út fogna meg-nyilni.
 Tovább, a' Görög, és Diák Iróknak Magyar-
 nyelvre való fordítások által sokkal tökélette-
 sebben fognák a' Magyarok a' Görög, és Di-
 ák nyelvet tudni mint sem most, (a' mikor Di-
 ák szókkal ugyan de éppen nem Diákuul irunk
 és beszéllünk) mert a' jó fordítások által a'
 szóknak és ki-sejezéseknek értelmét, erejét, és
 szépségét sokkal világosabban által látnák. E-
 zen kívül, olvasván a' fordításokat, a' benne-
 könnyen meg-érezett, és által látott ékessé-
 gek, és mesterség ösztönözni fogná az olvasó-
 kat az eredeti Görög, és Diák Könyveknek ol-
 vasására, el-hitetvén magokkal, hogy ha a'
 fordításba annyi ékességet, és mesterséget szem-
 lélhetnek, sokkal többet fognak tapasztalni az
 eredeti munkákba. Ez által sokkal több Ma-
 gyarok adnák magokat réá, a' Görög, és Di-
 ák nyelvnek gyökeres, és tökéletes meg-tanú-
 lására. Bizonyító példák lehetnek ebbe a' több
 Nemzetek között az Anglusok, a' kik azolta leg-
 inkább tanúlyák, és bírják, a' Görög, és Diák
 nyelvet, miolta a' Görög, és Diák irók Anya
 nyelvekre fordítva vannak. Ezeket a' fordítá-
 sokat pedig az Anya nyelveknek uralkodása szül-
 te. Ez által meg-tzáfoltatik egyszer smint a-
 zoknak-is a' vélekedések, a' kik azt gondol-
 lyák, hogy ha az Anya nyelvünk lenne az U-
 ral-

ralkodó nyelv mind a' köz igazgatásba, mind az oskolákba, a' Diák nyelvnek tudománya meg - tsökkennék nálunk, mint ha az Anglusok Frantziák, és mások, a' kinnél, a' régi törvényekre, és ok levelekre nézve éppen olyan szükséges a' Diák nyelv, mint a' Magyaroknak most nem tudnának még sokkal tökéletesebben Diákul mint sem az előtt, mikor ők-is csak a' holt Diák nyelvnek tömjényeztek, Anya nyelvek körül pedig igen keveset szorgalmatoskodtak. Sokat szólhatnánk még a' mi kedves Magyar nyelvünk mellet, de hogy igen hosszú irásunkal unalmat ne okozzunk, evel az úttal csak éppen azt írjuk még bé fejezésül, hogy a' Magyar nyelvnek bé - hozásával mindjárt e - lein - is szükséges a' Magyar Birodalomba egy tudós Hazafiakból álló társaságot emelni, a' mely 1-ször: minden féle Hazánkról irt Könyveket Magyarra fordítson, hogy minden holt, vagy más idegen nyelvnek bajos meg - tanulása nélkül - is minden haza - fiának és haza - léányinak csak tsupán Anya nyelvével nyilt útja legyen a' Magyar Nemzeti meg - világosodásra, a' mellyet leg - elsőnek, tartunk lenni.

2-ször: Ennek a' Társaságnak minden Görög, és Diák Irokat Magyar nyelvre kellene fordítani, hogy így könnyebben meg - lehessen ismérkedni ezekkel az Irókkal, a' kiket ha például magunknak nem veszünk, soha a' jó iz-érzéseknek Tcmplomába bé nem juthatunk.

3-ször: Foglalatoskodni kellének ezen tudós Társaságnak a' máj tudós Nyelveken irt leg - szebb

szébb és leg-nevezetesebb Könyveknek fordításába. Egy ilyen Társaság pedig a' mi az tudós hazafiaknak számát illeti igen könnyen fel-álhatna, mert sok tudós hazafiak vannak a' Magyar Birodalomba, tsak éppen a' Király, az Ország rendei, és nagyobb értékkel bíró, és felsőbb poltzokan tündöklő hazafiak szorgalmatoskodjanak a' szükséges költség iránt. Báro *Nalázi József* Ur edgyik oszlopa, és tsillaga Hazánknek, nem különben a' Magyar Helikonnak - is edjik ragyogványa, ditsőséges, és követésre méltó példát mutatott a' Hazafiaknak, midön egy a' Magyar nyelvnek pallérozásására Erdélybe fel-álitandó társaságnak számára ezer forintig való költséget ajánlott. Itt Szebenbe - is már egy néhány buzgó hazafiak jelentették magokat, hogy kélszek értekek szérént való költségekkel ezt a' társaságot fel-segíteni, a' kiknek - is nevetket rövid idő múlva ki-fogjuk írni.

(*Folytatasa a' Magyar Ifiuság neveléséről való tzikelynek*)

e.) Mivel a' tudományok jó Tanitók, és tudós Hazafiak nélkül nem virágozhatnak, azoknak neveléséről, és oktatásáról, a' kik vagy Tanitók, vagy tudós emberek akarnának lenni, szükséges különösön szorgalmatoskodni, és különös rugokat ki-gondolni, a' melyek által a' hazafiak mindenféle tudományok tanulására ebresztessenek. Egy rugó,
len-

lenne talám erre a' Nemefi Józsiágok adománya - is, a' melly törvényünk szerént annak van el - szánva, a' ki valami nagy érdemet tesz a' Hazához. Ki tehet pedig nagyobb érdemet a' tudós, és nagy eszű Hazafinál, a' ki pennájával a' tudatlanságon azon a' leg - kár - tékonyabb ellenségen diadalmaskodik, és a' ki ez által Hazájának boldogságát fok Száz esztendőkre meg - erősítheti —. Tudjuk hogy más Nemzetek a' Nagy tudományu embereket nem csak életékbe, de holtok után - is hogy be - tsülték, és tisztelték? bár csak a' Magyarok - is követnék ebbe az Anglusoknak, és Frantziáknak nyomdokokat, hogy ennél fogva - is a' tudatlanságnak homályai annál serényebben sz - lódhatnának - el.

Nyomtatásbéli Hibák.

<i>Szám.</i>	<i>Levél.</i>	<i>Linia.</i>	<i>Hiba.</i>	<i>Olvasd.</i>
a) 8.	—	—	Toldalék az	Toldalék a' 6 dik számhoz. 8-dik szám,
b.) 8.	a'	Told. 127.	-- Satus Cnfil.	Status Cancell.
c.) 9.	66.	8.	Fő-Ispány- folytato	Fő-Ispány hiva- tal folytatónak
e. 9.	70.	30.	a' Magyar a'	A' Magyar tör- Történetnek. ténetnek.

(Egy Toldalékkal)